

CONEIX | RESPECTA | ESTIMA

Programa de sexualitat i afectivitat per a alumnes de 4t d'ESO

4

Ajuntament de Mataró

Disseny i edició: Ajuntament de Mataró, 2005

Autores: Montse Casas Puertas – Escola Maristes Valldeïa

Imma Salvador Fugaroles – Escola Cor de Maria

Teresa Torres Fernández – Benestar Social, Salut i Consum de l'Ajuntament de Mataró

Composició: T&M Autoedició

Impressió: Treballs gràfics Fàbregas-López, SL

PRESENTACIÓ

El Pla de Salut de Mataró 2003 – 2006 va assumir com a prioritat abordar les problemàtiques de salut sexual i reproductiva en els joves, amb l'objectiu general de reduir *“la incidència de problemes relacionats amb la salut sexual i reproductiva dels joves de Mataró”*. En el document es constatava, entre altres, l'opinió dels professionals amb experiència de treball en aquest camp, que consideraven que es manté encara un cert nivell de desconeixement en relació a determinats riscos associats a la sexualitat, així com la persistència de determinats mites i actituds poc positives vers la sexualitat.

Coneix, respecta, estima és un material adreçat a millorar els coneixements sobre salut sexual i reproductiva dels joves de Mataró, un dels tres objectius específics del Pla de Salut, i que concreten l'objectiu general abans esmentat.

Intervé en dos dels camps d'actuació prioritzats pel Pla:

- Millorar la qualitat dels programes d'educació sexual que s'imparteixen en els centres d'educació de Mataró.
- Aprofundir la coordinació entre professionals que intervenen en aquests programes educatius, concretament entre professionals del servei de Salut de l'Ajuntament i docents dels centres d'ensenyament. El material que es posa a la vostra disposició n'és una mostra.

Finalment, cal ressaltar que aquest material no és fruit de l'esforç d'un moment. Representa un pas endavant per part d'uns professionals que després d'una llarga experiència en el desenvolupament del programa de Sexualitat i Afectivitat, deu anys continuats de tallers dirigits als escolars, iniciat ja des del servei de Salut Comunitària del PASS, fan ara una aposta per introduir el programa en el seu àmbit més natural, el treball a l'aula.

Espero que se n'obtinguin els resultats que mereixen la dedicació i l'esforç que s'hi ha esmerçat.

Us animo a continuar per aquest camí.

Oriol Batista i Gázquez

Conseller delegat de Benestar Social,
Salut i Consum i Nova Ciutadania

INTRODUCCIÓ

Des de l'any 1995 s'ofereix a tots els centres d'ensenyament secundari de la ciutat, el *Taller de sexualitat i afectivitat*, adreçat als alumnes de 12-14 anys (1r cicle d' ESO).

Projectat, en un primer moment, de manera conjunta entre el Servei de Salut Comunitària del PASS i l'equip de la Consulta Jove del PASSIR, va ser una proposta de treball estructurada que donava resposta a l'increment de demandes puntuals que havíem anat rebent els dos serveis, sobre aquest tema. Al mateix temps, permetia el treball coordinat entre els dos equips.

Al llarg d'aquests anys s'han integrat al Programa diverses activitats, algunes conjuntes i d'altres no, però intentant mantenir sempre la coordinació inicial.

Vinculant-ho amb les accions previstes en el Pla municipal de salut (2003-06) i animades per algunes professores fidels al Taller pràcticament des del seu origen, i comptant amb la seva col·laboració, vam engrescar-nos a donar un format més estructurat al Taller.

Així va néixer el document que teniu a les mans. És el resultat de la revisió i adaptació del programa amb els objectius, activitats i materials de suport dels gairebé 10 anys de treball, a l'hora que l'hem ampliat a tota l' ESO.

Estructura del programa Coneix, respecta, estima

a) La carpeta

El programa té un format obert que permet noves aportacions. La seva presentació en una carpeta d'anelles possibilita la incorporació de nous objectius i/o activitats segons el criteri dels professors. La carpeta consta de 4 quaderns, un per a cada nivell d'ESO.

Els objectius plantejats en cada quadern s'han definit pensant en el moment evolutiu dels nois i les noies i en la continuïtat del programa. De tota manera, segons les hores que s'hi destinin, permet treballar només un objectiu, només un curs, només un cicle o bé tota l'ESO.

Malgrat que hi ha uns objectius específics que fan referència als rols de gènere i al llenguatge relacionat amb la sexualitat, és important que el professor afavoreixi el tractament d'aquests dos aspectes en totes les activitats que es proposen.

Per tal d'afavorir al màxim la participació dels alumnes, es proposen activitats a nivell individual, en grup petit i en grup gran, a partir d'una metodologia activa.

Les activitats que ho requereixen s'acompanyen d'unes *fitxes de treball* per als alumnes i unes altres d'*informació per al professor*.

L'activitat de síntesi *Què hem après?* que es proposa al final de cada quadern com a valoració del treball fet, també es pot utilitzar com a avaluació inicial, perquè el professor conegui la situació prèvia del grup classe.

b) La maleta de recursos

S'ha preparat una maleta amb els audiovisuals i les pel·lícules que el Programa proposa, així com altres materials de suport per al professor (llibres, mètodes anticonceptius).

Estarà disponible en servei de préstec al Centre de Recursos Pedagògics del Maresme.

SUMARI

QUADERN 1 | 1r ESO

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.
OBJECTIU•2	Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.
OBJECTIU•3	Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.
OBJECTIU•4	Conèixer els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.
OBJECTIU•5	Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

QUADERN 2 | 2n ESO

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.
OBJECTIU•2	Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i reforçar els coneixements sobre alguns aspectes de l'aparell reproductor del noi i de la noia (cicle menstrual, erecció, ejaculació).
OBJECTIU•3	Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics, i millorar l'autoestima, identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.
OBJECTIU•4	Millorar els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.
OBJECTIU•5	Conèixer la problemàtica vinculada a: embarassos no desitjats, la SIDA i altres malalties de transmissió sexual.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

QUADERN 3 | 3r ESO

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciats per la societat.
OBJECTIU•2	Adquirir els coneixements necessaris al voltant de la fecunditat perquè prenguin consciència d'aquesta nova capacitat i l'assumeixin de manera responsable.
OBJECTIU•3	Assumir, de manera positiva i responsable, el procés de canvi que estan vivint, prenent consciència i acceptant la nova figura corporal, proposant models alternatius als models dominants.
OBJECTIU•4	Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi van associats: desig, atracció, enamorament.
OBJECTIU•5	Reconèixer les situacions i els comportaments de risc pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS. Alternatives per a evitar-los i anàlisi de conseqüències.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

QUADERN 4 | 4t ESO

OBJECTIU•1	Conèixer la Consulta Jove del Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l'ICS (Institut Català de la Salut) i com accedir-hi.
OBJECTIU•2	Analitzar els rols de gènere potenciats per la societat.
OBJECTIU•3	Promoure i fomentar l'ús d'habilitats socials com la comunicació, l'empatia, l'expressió emocional, que permetin potenciar l'autoestima i el desenvolupament d'unes relacions adequades.
OBJECTIU•4	Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi van associats: desig, atracció, enamorament.
OBJECTIU•5	Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.
OBJECTIU•6	Conèixer i saber utilitzar els mètodes anticonceptius.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

ÍNDEX

OBJECTIU•1	Conèixer la Consulta Jove del Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l'ICS (Institut Català de la Salut) i com accedir-hi.	11
ACTIVITATS	1• Visita a la Consulta Jove	12
OBJECTIU•2	Analitzar els rols de gènere potenciats per la societat	13
ACTIVITATS	1• Selecció de personal. Treball de grup	14
	2• Pensant en lila. Treball de grup	16
OBJECTIU•3	Promoure i fomentar l'ús d'habilitats socials com la comunicació, l'empatia, l'expressió emocional, que permetin potenciar l'autoestima i el desenvolupament d'unes relacions adequades.	19
ACTIVITATS	1• Estimem tota la vida. Pluja d'idees i treball individual	20
	2• Què puc dir? Què puc fer? Rol playing	23
OBJECTIU•4	Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi han associats: desig, atracció, enamorament.	27
ACTIVITATS	1• Iguals? Diferents? I què? Audiovisual	28
	2• Consultori sentimental. Treball individual	31
OBJECTIU•5	Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.	33
ACTIVITATS	1• És veritat això que dieun? Qüestionari	34
	2• Risc - No risc. Treball en grup	37
	3• El ball de la SIDA. Joc	40
	4• I ara què? Audiovisual	44
	5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques	46
	6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol	50
OBJECTIU•6	Conèixer i saber utilitzar els mètodes anticonceptius.	53
ACTIVITATS	1• Què sabem dels mètodes anticonceptius? Treball de recerca	54
	2• Aprendre a utilitzar el preservatiu. Joc	57
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?	59

OBJECTIU•1 Conèixer la Consulta Jove del Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l'ICS (Institut Català de la Salut) i com accedir-hi.

ACTIVITATS 1• Visita a la Consulta Jove

OBJECTIU•1

Conèixer la Consulta Jove del Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l'ICS (Institut Català de la Salut) i com accedir-hi.

ACTIVITATS

1• Visita a la Consulta Jove

ACTIVITAT•1**Visita a la Consulta Jove**

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Descripció de l'activitat

- Cal concertar dia i hora.
- Consulta Jove 93 757 92 10.

Temes a tractar

- Inclou la resta d'objectius programats per a 4t d'ESO.

Activitats complementàries

- Consultar la informació de l'apartat de sexualitat que consta al web 'Pla jove' de l'Ajuntament de Mataró:
<http://www.joves.mataro.org>

OBJECTIU•2 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

- ACTIVITATS**
- 1• Selecció de personal. Treball de grup
  - 2• Pensant en lila. Treball de grup

OBJECTIU•2 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

ACTIVITATS

- 1• Selecció de personal. Treball de grup
- 2• Pensant en lila. Treball de grup

ACTIVITAT•1 Selecció de personal

Àrees relacionades Tutoria, ètica, ciències socials.

Material

- Fitxa 1.

Descripció de l'activitat

- Dividir la classe en grups petits i distribuir la fitxa 1 a cada grup.
- Els nois i les noies han de llegir la situació que s'hi presenta, prendre una decisió i argumentar-la.
- Posada en comú de les decisions proposades.
- Intentar arribar a unes conclusions conjuntes.

Temes a tractar

- Estereotips socials.
- Diferències de gènere al mercat laboral.

ACTIVITAT•1 Selecció de personal

FITXA•1

Imagineu que sou els propietaris d'un taller mecànic amb 7 treballadors i, recentment, hi ha hagut una baixa. Després de posar un anunci al diari oferint aquesta feina heu rebut 6 sol·licituds. Com que esteu molt ocupats, heu delegat aquesta feina a l'encarregat del taller i li heu demanat que faci una selecció de tres persones, segons els seus mèrits i les seves capacitats. Dos dies després l'encarregat us fa la seva valoració:

“Ja he fet la selecció i he trobat un candidat que sembla molt bon mecànic: té experiència i bona formació, però també em sembla que...bé...no voldria...,però, és que es tracta d'una dona i això podria ser un problema al taller.

Hi ha un segon candidat, però no té tanta experiència ni està tan ben preparat, i crec que no portaria problemes. La resta dels aspirants, en general, tenen una preparació molt fluixa: no n'hi ha cap que destaquí.

Bé, què li sembla que hem de fer? Amb qui vol que ens quedem?”

Quina decisió prendríeu i per què? Utilitzeu cinc arguments per a defensar la decisió presa.

Decisió:

Arguments:

-
-
-
-
-

OBJECTIU•2 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

ACTIVITATS

- 1• Selecció de personal. Treball de grup
- 2• Pensant en lila. Treball de grup

ACTIVITAT•2 Pensant en lila

Àrees relacionades Tutoria, ètica, ciències socials, llengua catalana.

Material

- Fitxa 1.

Descripció de l'activitat

- Distribuir els alumnes en grups petits.
- Donar-los la fitxa 1 i, després de llegir atentament el text que hi consta, hauran de trobar respostes a les preguntes que s'hi plantegen a la protagonista.
- En acabar, posada en comú amb el grup/classe i conclusions.

Temes a tractar

- Rol femení al llarg de la història.
- Violència de gènere.

ACTIVITAT•2 Pensant en lila

FITXA•1

Llegiu amb atenció aquest fragment del llibre “Diari lila de la Carlota” de Gemma Lienas i mireu de trobar-hi una resposta a les preguntes que es plantegen en el text.

“Des de l’antiguitat, la idea de la inferioritat femenina ha impregnat tots els discursos. És comprensible, per tant, que un pensament tan arrelat en el món no pugui canviar-se tan sols en uns quants anys. Són necessaris segles, moltes ganes i una lluita activa de dones i homes per arribar a modificar-ho. T’envio una llista de frases d’homes famosos perquè ho comprovis:

“No puc estimar cap dona perquè el vi que bec tampoc no me l’estimo i, en canvi, en gaudeixo”, deia Aristip.

Fixa’t, Carlota, que en comptes d’estimar, que comporta més sacrifici (també més satisfacció!), el pensador utilitza les dones com a objectes.

Has de saber que en un dels seus coneguts diàlegs, *“El Banquet”, -aquell que parla de l’amor-*, Plató considera que l’homosexualitat masculina es pot entendre perquè, essent els homes criatures més intel·ligents, l’amor amb ells per força és superior que amb les dones.

També Aristòtil especula sobre el fet que *“la dona no és més que un home incomplet”*. Una mena d’error de la natura, vaja.

- *Les dones, a l’església, que callin*, Sant Pau.
- *Vas amb les dones? No t’oblidis les xurriaques*, Nietzsche.

També hi ha un proverbi àrab que diu:

- *Quan arribis a casa, pega la dona: si tu no saps per què, ella sí.*
- *La dona sempre serà dona, és a dir, estulta, encara que es posi la màscara de persona*, Erasme.
- *El talent de la majoria de dones serveix més per a afavorir-los la bogeria que la raó*, François de Rochefoucauld.

Per cert, que això em recorda una frase que li encanta al teu avi, el marit de l’àvia Isabel:

- *La dona és un animal de cabells llargs i idees curtes.*

Potser et preguntes si és gaire honest jutjar, amb ulls del segle XXI, aquestes frases, dites o escrites en temps en què els esquemes mentals no eren els d’ara. I jo et dic que sí, que cal fer-ho, perquè encara en l’actualitat continuen impregnant el comportament de les persones. Fixa-t’hi:

1. ¿Per què hi ha tants homes que no arriben mai a agafar un autèntic compromís sentimental amb la parella? Busca la resposta en la frase d’Aristip: passar-s’ho bé amb una dona, sense estimar-la.
2. Per què les dones no poden ser ordenades sacerdot? Per exemple, pel que deia Sant Pau: a l’església continuen manant els homes.
3. ¿Per què la violència cap a les dones omple els titulars dels diaris cada dia? Mira com Nietzsche, un filòsof de final del segle XIX, parla de pegar les dones. I només fa una mica més de cent anys d’això...
4. ¿Per què, sovint, en els debats intel·lectuals es minimitza o no s’escolta l’opinió de les dones? Només cal que et fixis en alguna tertúlia de la ràdio o alguna taula rodona de la televisió i que et dediquis a controlar el temps que cadascun dels participants aconsegueix intervenir-hi.”

OBJECTIU•3 Promoure i fomentar l'ús d'habilitats socials com la comunicació, l'empatia, l'expressió emocional, que permetin potenciar l'autoestima i el desenvolupament d'unes relacions adequades.

ACTIVITATS

- 1• Estimem tota la vida. Pluja d'idees i treball individual
- 2• Què puc dir? Què puc fer? Rol playing

OBJECTIU•3

Promoure i fomentar l'ús d'habilitats socials com la comunicació, l'empatia, l'expressió emocional, que permetin potenciar l'autoestima i el desenvolupament d'unes relacions adequades.

ACTIVITATS

- 1• **Estimem tota la vida.** Pluja d'idees i treball individual
- 2• **Què puc dir? Què puc fer?** Rol playing

ACTIVITAT•1 Estimem tota la vida

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, llengua catalana, ètica.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Fer una pluja d'idees que inclogui totes les possibles formes d'intimitat i estimació que se'ls acudeixi. Ex.: ballar, coquetejar, besar-se, agafar-se de les mans, mirades, ...
Cada alumne les anotarà en la primera columna de la fitxa 1.
- Seguidament, revisar les expressions que han sortit i distribuir-les en cadascuna de les etapes de la vida en què es poden manifestar, segons el seu criteri. Recordar que aquestes mostres d'afecte poden donar-se en més d'una franja d'edat.
- Comentar els diferents aspectes que han anat sortint durant l'activitat, a partir del guió que es proposa a la fitxa del professor.

Temes a tractar

- Expressió de les mostres d'afecte en les diferents etapes de la vida (les manifestacions exposades haurien d'incloure les relacions coitals).

ACTIVITAT•1 Estimem tota la vida

FITXA•1

Nom _____

Data _____

Anota en la primera columna totes les possibles formes d'intimitat i estimació que heu esmentat en la pluja d'idees. Seguidament, marca amb una creu (X), la columna a la qual correspon cadascuna d'aquestes manifestacions afectives (poden ser més d'una).

Manifestacions afectives	Etapas de la vida				
	Infantesa	Adolescència	Joventut	Edat adulta	Gent Gran

ACTIVITAT•1 Estimem tota la vida**FITXA PROFESSOR****Guió per a la discussió**

1. Com us heu sentit en pensar i expressar les diferents mostres d'intimitat? Ha estat fàcil? Com hauria estat més fàcil?
2. Com es determina l'edat o l'etapa de la vida apropiada per a les diverses expressions d'intimitat i afecte? (Ex.: edat d'inici de les relacions sexuals).
3. Hi ha alguna època de la vida que sigui millor per a la manifestació d'estimació i intimitat?
4. En general, considerem que les expressions d'intimitat comencen a la infantesa i continuen fins la vellesa?

OBJECTIU•3

Promoure i fomentar l'ús d'habilitats socials com la comunicació, l'empatia, l'expressió emocional, que permetin potenciar l'autoestima i el desenvolupament d'unes relacions adequades.

ACTIVITATS

- 1• Estimem tota la vida. Pluja d'idees i treball individual
- 2• Què puc dir? Què puc fer? Rol playing

ACTIVITAT•2**Què puc dir? Què puc fer?**

Àrees relacionades

Tutoria, llengua catalana, ètica, crèdit variable de teatre.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Dividir la classe en cinc grups.
- Repartir una de les situacions de la fitxa 1 a cada grup.
- Han de llegir i entendre molt bé la situació assignada i decidir de quina manera la resoldran.
Seguidament, la dramatitzaran davant la classe.
- En acabar totes les representacions, comentar amb el grup/classe cadascuna de les situacions i la manera com s'han resolt, a partir de les qüestions que es plantegen a la fitxa del professor.

Temes a tractar

- Pressió de l'entorn en l'inici de les relacions sexuals.

Activitats complementàries

- Alguns alumnes poden fer d'observadors.
En aquest cas, hauran d'exposar les seves impressions.

ACTIVITAT•2 Què puc dir? Què puc fer?**FITXA•1**

Llegiu atentament la situació assignada al vostre grup i trobeu una solució al problema que planteja. A partir dels arguments que decidiu, haureu de representar aquesta situació davant els companys.

SITUACIÓ 1.

La Roser i en Josep han arribat a casa d'en Josep. La seva mare ha deixat una nota: "Josep, he hagut de sortir i arribaré tard. Tornaré a ser a casa d'aquí a dues hores." En Josep es tomba cap a la Roser i l'abraça tot dient: "Tenim dues hores per estar sols i fer l'amor." Ell vol besar-la i ella s'hi resisteix...

SITUACIÓ 2.

Uns amics estan molestant en Joan perquè encara no ha tingut relacions sexuals. Aquesta nit sortirà amb la seva amiga i els amics li diuen que esperen que avui tingui relacions sexuals amb ella. Ell no vol, però els seus amics li diuen: "Per ser un home de veritat has de tenir relacions sexuals coitals." En Joan es troba amb la seva amiga i...

SITUACIÓ 3.

És la tercera cita per a la Montse i en Ramon. La Montse suposa que tindran relacions sexuals, però ell no vol, almenys fins que no es coneguin millor. Ella creu que ell és babau. "Tots ho fan", insisteix ella. En Ramon respon...

SITUACIÓ 4.

L'Ignasi i la Carme han sortit diverses vegades. En aquest moment es troben sols a la platja, allunyats de la resta i mirant la posta de sol...El noi treu una cigarreta de marihuana perquè tots dos fumin, perquè pensa que després, com en una altra ocasió, ella estarà més disposada a tenir-hi relacions sexuals. La Carme no està segura de si ha de fumar, perquè no vol perdre el control de les seves accions...

SITUACIÓ 5.

En Xavier i la Maria estudien al mateix curs. A la Maria li agrada molt en Xavier. Moltes vegades pensa en ell, però no s'atreveix a dir-li-ho. Decididament, un dia li diu que vol sortir amb ell...

ACTIVITAT•2 Què puc dir? Què puc fer?

FITXA PROFESSOR

SITUACIÓ 1.

La Roser i en Josep han arribat a casa d'en Josep. La seva mare ha deixat una nota: "Josep, he hagut de sortir i arribaré tard. Tornaré a ser a casa d'aquí a dues hores." En Josep es tomba cap a la Roser i l'abraça tot dient: "Tenim dues hores per estar sols i fer l'amor." Ell vol besar-la i ella s'hi resisteix...

SITUACIÓ 2.

Uns amics estan molestant en Joan perquè encara no ha tingut relacions sexuals. Aquesta nit sortirà amb la seva amiga i els amics li diuen que esperen que avui tingui relacions sexuals amb ella. Ell no vol, però els seus amics li diuen: "Per ser un home de veritat has de tenir relacions sexuals coitals." En Joan es troba amb la seva amiga i...

SITUACIÓ 3.

És la tercera cita per a la Montse i en Ramon. La Montse suposa que tindran relacions sexuals, però ell no vol, almenys fins que no es coneguin millor. Ella creu que ell és babau. "Tots ho fan", insisteix ella. En Ramon respon...

SITUACIÓ 4.

L'Ignasi i la Carme han sortit diverses vegades. En aquest moment es troben sols a la platja, allunyats de la resta i mirant la posta de sol...El noi treu una cigarreta de marihuana perquè tots dos fumin, perquè pensa que després, com en una altra ocasió, ella estarà més disposada a tenir-hi relacions sexuals. La Carme no està segura de si ha de fumar, perquè no vol perdre el control de les seves accions...

SITUACIÓ 5.

En Xavier i la Maria estudien al mateix curs. A la Maria li agrada molt en Xavier. Moltes vegades pensa en ell, però no s'atreveix a dir-li-ho. Decididament, un dia li diu que vol sortir amb ell...

Guió per a la discussió

Després de les representacions o la lectura en veu alta de les diferents situacions, es poden plantejar les següents qüestions al grup/classe:

1. Quines situacions de pressió (amença, mentida, humiliació, molèstia, etc.) s'han utilitzat?
2. Amb quins arguments s'ha respost a aquestes situacions?
3. Què fer si la parella o els amics continuen pressionant?
4. Quines situacions dificulten o possibiliten l'expressió sincera d'afectes? Per què?

OBJECTIU•4 Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi han associats: desig, atracció, enamorament.

ACTIVITATS

- 1• Iguals? Diferents? I què? Audiovisual
- 2• Consultori sentimental. Treball individual

OBJECTIU•4

Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi han associats: desig, atracció, enamorament.

ACTIVITATS

- 1• **Iguals? Diferents? I què?** Audiovisual
- 2• **Consultori sentimental.** Treball individual

ACTIVITAT•1 Iguals? Diferents? I què?

Àrees relacionades

Tutoria, ètica, ciències socials.

Material

- Vídeo *Sexualitats*, Fundació Jaume Bofill.
- Fitxa professor.
- Fitxa 1.

Descripció de l'activitat

- Treball previ de recerca: en grups petits o individualment, fer una llista a la fitxa 1 de personatges famosos del passat i del present que tinguin com a tret comú l'homosexualitat.
- Visualitzar l'apartat *Amigues...* (5') del vídeo *Sexualitats*.
- Debat general a partir de la llista de personatges que han trobat i del que s'ha plantejat al vídeo. Es poden utilitzar les preguntes que es proposen a la fitxa del professor.

Temes a tractar

- Ajudar a entendre l'homosexualitat com una opció sexual més.
- Afavorir l'eliminació dels prejudicis respecte al que pot ser percebut com a diferent.

ACTIVITAT•1 Iguals? Diferents? I què?

FITXA•1

Nom

Data

Busca, individualment o en petit grup, el nom de personatges famosos del passat i del present que tinguin com a tret comú l'homosexualitat.

ACTIVITAT•1 Iguals? Diferents? I què?**FITXA PROFESSOR****Treball de recerca**

La llista de personatges que aportin els escolars hauria d'incloure noms com: Plató, Aristòtil, Sòcrates, Miquel Àngel, Leonardo da Vinci, Lord Byron, Oscar Wilde, Virginia Woolf, Lawrence d'Aràbia, Rock Hudson, Martina Navratilova, Nacho Duato, Elton John, Jesús Vázquez, George Michael, Alejandro Amenábar, ...

Guió per a la discussió posterior al vídeo

En el col·loqui posterior ha de quedar clar que l'homosexualitat no és un vici ni una malaltia i que la normalitat de la conducta homosexual no és una qüestió d'opinió pública, sinó que la defineixen criteris científics basats en la investigació psicològica, biològica, antropològica, etc. Actualment, no es pot defensar des de cap disciplina científica que l'homosexualitat sigui una conducta anormal. En tot cas, es pot considerar un comportament minoritari respecte de l'heterosexualitat, però el fet que sigui menys freqüent no li dona menys drets ni una categoria diferent.

Comentar la llista de personatges famosos que han trobat.

També han de saber que l'homosexualitat s'ha donat en totes les cultures i en totes les èpoques, fins i tot en països i èpoques en què ser considerat homosexual podia tenir greus conseqüències, cosa que encara passa en aquests moments en alguns països.

Preguntes proposades

- Per què creieu que en determinats sectors socials no es coneixen persones que tinguin orientació homosexual i, si n'hi ha, s'amaguen?
- Penseu que es fa més ressò de la homosexualitat masculina o femenina? Per què?
- Per què en algunes professions, per exemple relacionades amb l'art, la moda, etc. ser homosexual no és mal vist?
- Creieu que hi ha futbolistes homosexuals? Actors o actrius de cinema? Polítics?
- Coneixeu l'expressió "sortir de l'armari"? Què creieu que significa?
- Què penseu que és el que a la gent li pot fer por de la homosexualitat?
- Creieu que aquestes pors estan justificades o són fruit de la ignorància o del prejudici?

OBJECTIU•4

Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi han associats: desig, atracció, enamorament.

ACTIVITATS

- 1• **Iguals? Diferents? I què?** Audiovisual
- 2• **Consultori sentimental.** Treball individual

ACTIVITAT•2

Consultori sentimental

Àrees relacionades

Tutoria, llengua catalana, ciències socials.

Material

- Fitxa 1.

Descripció de l'activitat

- Distribuir la fitxa 1 als nois i les noies.
- De manera individual, han d'escriure què aconsellarien a la protagonista sobre la situació que es planteja. Hauran de respondre, tot seguit, les preguntes que consten a la fitxa.
- Posada en comú i conclusions.

Temes a tractar

- Les relacions interpersonals a l'adolescència.
- L'amistat, l'enamorament, el desig i l'atracció.

OBJECTIU•5 Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

- ACTIVITATS**
- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
  - 2• Risc - No risc. Treball en grup
  - 3• El ball de la SIDA. Joc
  - 4• I ara què? Audiovisual
  - 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
  - 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

OBJECTIU•5 Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

ACTIVITATS

- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
- 2• Risc - No risc. Treball en grup
- 3• El ball de la SIDA. Joc
- 4• I ara què? Audiovisual
- 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
- 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

ACTIVITAT•1 És veritat això que diuen?

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Omplir de manera individual la fitxa 1 sobre els mites de les malalties de transmissió sexual (MTS).
- En grups petits, discutir les respostes de cadascú fins arribar a un consens, i anotar els acords a què han arribat en l'espai reservat pel grup de la mateixa fitxa.
- Posar en comú les respostes de cada grup i aclarir, si s'escau, els possibles errors o dubtes (fitxa professor).

Temes a tractar

- Malalties de transmissió sexual (MTS).

Activitats complementàries

- Es poden visitar alguns webs sobre el tema.
  - SIDA Estudi: <http://www.sidastudi.org>
  - Actua: <http://www.interActua.net>
  - Departament de Salut de la Generalitat: <http://www.gencat.net>

ACTIVITAT•1 És veritat això que diuen?

FITXA•1

Nom

Data

Marca amb una creu (X) el valor que creguis més adient, tenint en compte que: 1 = totalment desacord, 2 = no del tot d'acord, 3 = completament d'acord.

Mites sobre les malalties de transmissió sexual (MTS).

És fàcil encomanar-se d'alguna MTS utilitzant lavabos públics no gaire nets.	1	2	3
Si vas amb bones companyies, no t'has de preocupar dels contagis.	1	2	3
Per una sola vegada no et contagiaràs.	1	2	3
Si et rentes bé després de tenir relacions sexuals, no et contagiaràs.	1	2	3
Si ja has passat una MTS, no pateixis, no la tornaràs a passar.	1	2	3
Cal examinar mèdicament els dos membres de la parella quan un d'ells té una MTS.	1	2	3
Les pastilles anticonceptives protegeixen del contagi.	1	2	3
El preservatiu és el mitjà més eficaç de què disposem per a la prevenció de les MTS.	1	2	3
Si tens parella estable, no hi ha risc de contagi.	1	2	3
Si una persona està infectada, es nota.	1	2	3

En grup, acordeu una única resposta i marqueu amb una creu (X) el valor que creieu més adient, tenint en compte que: 1 = totalment desacord, 2 = no del tot d'acord, 3 = completament d'acord.

Mites sobre les malalties de transmissió sexual (MTS).

És fàcil encomanar-se d'alguna MTS utilitzant lavabos públics no gaire nets.	1	2	3
Si vas amb bones companyies, no t'has de preocupar dels contagis.	1	2	3
Per una sola vegada no et contagiaràs.	1	2	3
Si et rentes bé després de tenir relacions sexuals, no et contagiaràs.	1	2	3
Si ja has passat una MTS, no pateixis, no la tornaràs a passar.	1	2	3
Cal examinar mèdicament els dos membres de la parella quan un d'ells té una MTS.	1	2	3
Les pastilles anticonceptives protegeixen del contagi.	1	2	3
El preservatiu és el mitjà més eficaç de què disposem per a la prevenció de les MTS.	1	2	3
Si tens parella estable, no hi ha risc de contagi.	1	2	3
Si una persona està infectada, es nota.	1	2	3

ACTIVITAT•1 És veritat això que diuen?

FITXA PROFESSOR

Mites sobre les malalties de transmissió sexual (MTS).

És fàcil encomanar-se d'alguna MTS utilitzant lavabos públics no gaire nets.	①	2	3
Si vas amb bones companyies, no t'has de preocupar dels contagis.	①	2	3
Per una sola vegada no et contagiaràs.	①	2	3
Si et rentes bé després de tenir relacions sexuals, no et contagiaràs.	①	2	3
Si ja has passat una MTS, no pateixis, no la tornaràs a passar.	①	2	3
Cal examinar mèdicament els dos membres de la parella quan un d'ells té una MTS.	1	2	③
Les pastilles anticonceptives protegeixen del contagi.	①	2	3
El preservatiu és el mitjà més eficaç de què disposem per a la prevenció de les MTS.	1	2	③
Si tens parella estable, no hi ha risc de contagi.	①	2	3
Si una persona està infectada, es nota.	①	2	3

Font: Activitat adaptada de "Guia de salut i desenvolupament personal". Govern de Navarra.

Informació per al professor

Agents causants d'algunes malalties de transmissió sexual (MTS).

Malaltia	Agent causant
Sífilis	Bacteri
Gonocòccia	Bacteri
Uretritis i cervicitis	Bacteri
Herpes genital	Virus
Hepatitis B	Virus
SIDA	Virus
Tricomoniasi	Protozou
Candidiasi	Fong
Sarna àcar	Artròpode
Pediculosi púbica (lladelles)	Artròpode

Telèfon d'informació de la SIDA: 900 21 22 22.

Departament de Salut de la Generalitat. Informació anònima i confidencial.

Telèfon Sanitat Respon: 902 111 444.

24 h al dia durant els 365 dies de l'any.

OBJECTIU•5

Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

ACTIVITATS

- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
- 2• Risc - No risc. Treball en grup
- 3• El ball de la SIDA. Joc
- 4• I ara què? Audiovisual
- 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
- 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

ACTIVITAT•2 Risc - No risc

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- En grups petits, fer un llistat de comportaments sexuals i anotar-los a la fitxa 1.
- Decidir quins d'aquests comportaments són de risc per al contagi de malalties de transmissió sexual (MTS) i quins no.
- Cada grup explicarà el que ha escrit a la fitxa 1. El professor farà els aclariments i les aportacions que consideri adients. Pot utilitzar la fitxa professor.
- Discussió en grup gran i conclusions

Temes a tractar

- Comportaments de risc per al contagi de MTS.

ACTIVITAT•2 Risc - No risc

FITXA•1

Feu un llistat dels comportaments sexuals que conegueu i marqueu amb una creu (X) si aquests comportaments representen un risc o no pel contagi de MTS (a més de la SIDA).

Comportaments sexuals

Risc

No risc

Ex.: Compartir joguines sexuals sense barrera

X

ACTIVITAT•2 Risc - No risc

FITXA PROFESSOR

Pràctiques sexuals segons el risc d'infecció pel VIH i altres MTS. Risc Alt¹

Penetració anal (receptiva) sense preservatiu
 Penetració anal (inserida) sense preservatiu
 Penetració vaginal (receptiva) sense preservatiu
 Penetració vaginal (inserida) sense preservatiu

Risc Baix però possible

Fel·lació (contacte oral-genital a un home) sense preservatiu amb ingestió de semen
 "Petó negre" (contacte oral - anal) sense barrera
 Cunnilingüi (contacte oral-genital a una dona) sense barrera²
 Compartir joguines sexuals sense barrera
 Fel·lació sense preservatiu però sense ingestió de semen

Absència de risc

Petons humits (de boca a boca)
 Carícies, massatges
 Masturbació mútua
 Petonejar o llepar el cos

1. El risc d'infecció pel VIH és molt superior en la penetració anal que en la vaginal i, en general, en qualsevol pràctica de penetració, anal o vaginal sense preservatiu, el risc és superior per al penetrat que per a qui penetra. La presència a l'àrea genital d'altres malalties de transmissió sexual, especialment de tipus ulceratiu, incrementa el risc d'infecció amb el VIH.

2. En aquesta pràctica, el risc d'infecció pel VIH augmenta molt si la noia infectada té la menstruació.

Font: Salut a l'escola 3. Sexualitat i afectivitat per a joves. Diputació de Barcelona.

Informació per al professor

Agents causants d'algunes malalties de transmissió sexual (MTS).

Malaltia	Agent causant
Sífilis	Bacteri
Gonocòccia	Bacteri
Uretritis i cervicitis	Bacteri
Herpes genital	Virus
Hepatitis B	Virus
SIDA	Virus
Tricomoniasi	Protozou
Candidiasi	Fong
Sarna àcar	Artròpode
Pediculosi púbica (lladelles)	Artròpode

OBJECTIU•5

Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

ACTIVITATS

- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
- 2• Risc - No risc. Treball en grup
- 3• El ball de la SIDA. Joc
- 4• I ara què? Audiovisual
- 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
- 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

ACTIVITAT•3**El ball de la SIDA**

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, llengua catalana, ètica.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Prèviament a l'activitat, el professor marcarà la casella de la fitxa 1 amb una creu (X), distribuint els alumnes entre les lletres M, C, O o N, segons la proporció següent:
  - un 25 % - lletra C (utilitzen condó)
  - un 25% - lletra N (relacions sense protecció)
  - un 50 % - lletra O (relació no coital)
  - 1 alumne/a o el professor mateix - lletra M* (de malaltia que pot ser la SIDA)
- * **És molt important** que l'alumne/a escollit/ida tingui recursos personals perquè, de cap manera, no pugui quedar estigmatitzat a partir del joc. Si no és així, assumir aquest paper el professor.
- Donar la fitxa 1 a cada alumne/a.
- Proposar-los que es posin drets i escullin 5 persones del grup a qui han de fer la pregunta plantejada a la fitxa 1. Hauran d'annotar el nom i l'opinió de cadascun dels companys triats.
- Quan el professor ho digui, tornaran al seu lloc.
- El professor explica que **s'imaginin** que cada vegada que han parlat amb un company **representa** que han tingut relacions sexuals i que una persona del grup **representa** que està infectada per una MTS (Malaltia de Transmissió Sexual), per exemple, la SIDA.
- Es fa posar dreta la persona que té marcada la lletra M a la fitxa.
- S'han d'aixecar totes les persones que tenen escrit en la fitxa el nom d'aquesta persona: poden haver estat infectades.
- S'han d'aixecar els nois i les noies que tenen escrit el nom de les persones que s'han aixecat anteriorment: també poden haver-se infectat. I així successivament fins que s'ha aixecat tot el grup.
- Seguidament, el professor comentarà que hi ha una sèrie de mesures que poden evitar el contagi d'aquesta malaltia i que alguns d'ells les han portat a terme. Els que estiguin drets i tinguin la lletra C podran seure; explicar per què.
- Els que tinguin la lletra O podran seure; explicar per què.
- Explicar que els que tenen la lletra N, són els que han tingut relacions sexuals sense cap mesura de protecció i, per tant, podrien estar infectats.
- Tots seuen i debaten la situació viscuda a partir de la fitxa del professor. Aclarir dubtes si cal.

Temes a tractar

- Reconeixement de les situacions de risc pel que fa a: embarassos no desitjats, la SIDA i altres MTS.
  - Com i com no es transmeten les malalties de transmissió sexual.
-

Activitats complementàries

- Visualitzar la pel·lícula *Philadelphia* de Jonathan Demme.
  - Es poden visitar alguns webs sobre el tema:
SIDA Estudi: <http://www.sidastudi.org>
Actua: <http://www.interActua.net>
Departament de Salut de la Generalitat: <http://www.gencat.net>
-

ACTIVITAT•3 El ball de la SIDA

FITXA•1

Nom

Data

M

C

O

N

Fes la pregunta següent a 5 companys i anota el nom i la resposta de cadascun d'ells:
Quina informació tens sobre la SIDA i com l'has aconseguida?

Els meus companys opinen ...

Nom del company

Opinió

Nom del company

Opinió

Nom del company

Opinió

Nom del company

Opinió

Nom del company

Opinió

ACTIVITAT•3 El ball de la SIDA

FITXA PROFESSOR

Guió per a la discussió

1. Com us heu sentit quan heu sabut que podíeu haver agafat una MTS?
2. Com us heu sentit quan heu sabut que no us havíeu encomanat perquè havíeu utilitzat preservatiu? I per haver tingut relacions sense penetració?
3. Per què penseu que només hi havia representada una quarta part de gent que utilitza preservatiu, malgrat la informació que tenim sobre MTS i SIDA?
4. Observeu que la meitat no realitzava pràctiques amb penetració, què us sembla?

Informació sobre MTS i la SIDA a la pàg. 39.

OBJECTIU•5

Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

ACTIVITATS

- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
- 2• Risc - No risc. Treball en grup
- 3• El ball de la SIDA. Joc
- 4• I ara què? Audiovisual
- 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
- 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

ACTIVITAT•4 I ara què?

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, ètica.

Material

- Vídeo *Sexualitats*, Fundació Jaume Bofill.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Visualització de l'apartat *I ara què?* (6'), del vídeo *Sexualitats*.
- Comentari posterior a partir de la fitxa del professor.

Temes a tractar

- Embaràs no desitjat.
- Embaràs adolescent.
- Presa de decisions.
- Interrupció voluntària de l'embaràs. Supòsits legals.

ACTIVITAT•4 I ara què?

FITXA PROFESSOR

Guió per a la discussió

1. La protagonista ha demanat ajut al seu professor.
Us sembla que ell havia de ser la primera persona a saber-ho?
2. Creieu que aquesta decisió de la noia és la més habitual en aquestes situacions o ha estat fruit de les circumstàncies?
3. Us sembla que els consells que li dóna el professor són els més adients?
4. Penseu que els pares se n'han d'assabentar per la noia i el professor o que aquest no hi hauria d'intervenir?
5. Coneixeu algú o sabeu d'alguna noia que s'hagi quedat embarassada a l'adolescència o que n'hagi tingut sospita?
Si algú diu que sí, com van reaccionar els pares? Com es va resoldre?
6. Si no coneixeu cap cas, com us sembla que podrien haver reaccionat?
7. Imagineu que sou els protagonistes d'una situació similar.
  - Com reaccionaríeu?
  - A qui ho diríeu primer?
  - Com ho resoldríeu?

Interrupció voluntària de l'embaràs. Supòsits legals.

Legislació actual. Ley orgánica 9 de 5 de julio de 1985 que modifica l'art. 417 bis del Código Penal (B.O.E. núm. 166. 12 de julio de 1985).

Article únic

1. "No serà punible l'avortament practicat per un metge o sota la seva direcció, en centre o establiment sanitari, públic o privat, acreditat i amb consentiment exprés de la dona embarassada, quan estigui dins d'una de les suposicions següents:

- Que sigui necessari per a evitar un greu perill per a la vida o la salut física o psíquica de l'embarassada i així consti en un dictamen emès amb anterioritat a la intervenció per un metge de l'especialitat corresponent, diferent d'aquell per qui o sota la direcció de qui, practiqui l'avortament. En el cas d'urgència, per risc vital de la gestant, es podrà prescindir del dictamen i del consentiment exprés.
- Que l'embaràs sigui conseqüència d'un fet constitutiu de delictes de violació de l'article 429, sempre que l'avortament es practiqui dins de les dotze primeres setmanes de gestació i que el fet hagi estat denunciat.
- Que es presumeixi que el fetus haurà de néixer amb greus tares físiques o psíquiques, sempre que l'avortament es practiqui dintre de les vint-i-dues setmanes de gestació i que el dictamen, expressat amb anterioritat a la pràctica de l'avortament, sigui emès per especialistes del centre o establiment sanitari públic o privat, acreditat a l'efecte, i diferents d'aquell per qui o sota la direcció de qui practica l'avortament.

2. En els casos previstos anteriorment, no serà mai punible la conducta de l'embarassada, encara que la pràctica de l'avortament no es realitzi en un centre o establiment públic o privat acreditat o no s'hagin emès els dictàmens mèdics exigits."

Més informació a les pàg. 48 i 49.

OBJECTIU•5

Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

ACTIVITATS

- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
- 2• Risc - No risc. Treball en grup
- 3• El ball de la SIDA. Joc
- 4• I ara què? Audiovisual
- 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
- 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

ACTIVITAT•5**Informem-nos!**

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, ciències socials.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Distribuir els alumnes en grups petits perquè cerquin informació sobre embarassos adolescents i la interrupció voluntària de l'embaràs (IVE) en estudis publicats, premsa, Internet, fent entrevistes a algun professional, etc.
- Donar el marge de temps que el professor consideri adient i, passat aquest període, posada en comú de les dades recollides i comentari amb el grup/classe. Es pot contrastar la informació que han trobat amb les dades que consten a la fitxa professor.
- Concloure l'activitat responent, en grup gran, les preguntes suggerides a la fitxa professor, i es pot confeccionar un mural amb totes les dades recollides.

Temes a tractar

- Embaràs adolescent.
- Embaràs no desitjat.
- Interrupció voluntària de l'embaràs (IVE).

Activitats complementàries

- En grups petits, poden comentar l'article de la fitxa 1, utilitzant per a la discussió general el guió suggerit a la fitxa professor.

Notícia

LUNES, 15 NOVIEMBRE 2004

SOCIEDAD

LA VANGUARDIA 31

Un tercio de repetidoras en la píldora del día después

SANIDAD

■ Al menos una de cada tres mujeres que han pedido la pastilla en centros sanitarios de Lleida desde que es gratuita ha repetido, pese a tratarse de un anticonceptivo de emergencia

MARTA RICART / JAVIER RICOU

BARCELONA / LLEIDA. — Al menos una de cada tres mujeres que piden la píldora del día después no toman este anticonceptivo de emergencia por primera vez, según datos recogidos en centros que la dispensan. Un primer estudio hecho en la región sanitaria de Lleida sobre la demanda de la píldora del día después desde que el 1 de octubre empezó a darse gratis en Catalunya revela que una de cada tres mujeres que tomaron esta pastilla durante el mes de octubre acudieron en más de una ocasión a los centros que las dispensan. En el hospital Clínic de Barcelona, hasta un 45% de las mujeres que pidieron la píldora

ra el mes pasado dijeron que ya la habían tomado antes (aunque se ignora cuándo). Los médicos admiten que esta repetición no es deseable, aunque rehuyen hablar de abuso del anticonceptivo de emergencia hasta no tener más datos y analizar las veces y frecuencia con que se toma.

El responsable de Planificació Familiar de la región sanitaria de Lleida, Gerard Ferrer, ha calificado, en declaraciones al diario *Sègre*, de elevado ese porcentaje de un tercio de mujeres que han tomado en más de una ocasión esta píldora desde que es gratuita. Si esta tendencia se diera en todos los centros de Catalunya querría decir que se incumple el carácter de anticonceptivo de emergencia con que debe usarse la píldora del día después.

Que la gratuidad y mayor accesibilidad hicieran aumentar el uso de la pastilla era algo esperado cuando el Departament de Salut decidió darla gratis. El temor era que se recurra a esta píldora en lugar de emplear métodos anticonceptivos habituales como el preservativo o la píldora convencional.

Durante octubre se dispensaron en la región sanitaria de Lleida 317 píldoras del día después. En algunos centros, como el hospital Arnau de Vilanova, se ha duplicado su uso. El 19% de las mujeres que tomaron la pastilla son menores de edad. Una usuaria tenía 14

Más información, sobre todo a las adolescentes

En un ambulatorio de Girona, durante las recientes fiestas de Sant Narcís, hubo una notable afluencia de mujeres, muchas de ellas menores de 20 años, que pedían la píldora del día después, según han explicado fuentes del ámbito sanitario. Situaciones como ésta han llevado a algunos médicos a negarse a administrarla. Se escuchan en que se ha informado poco de que este anticonceptivo sólo debe usarse en casos de emergencia. Este tipo de información podría enfatizarse en una web que Geli anunció en el Parlament y que prepara la conselleria para informar a los jóvenes y atender de inmediato sus consultas sobre cuestiones de salud.

Rosa Ros, directora del Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat de Barcelona, que desde hace años administra anticonceptivos de emergencia, cree que el uso mayor o repetido que pueda darse en algunos centros de la píldora podría obedecer a la novedad, sobre todo en áreas donde antes apenas se daba este tipo de anticonceptivo. Ros aboga por aumentar la información y que los médicos dediquen más tiempo a las chicas que dicen repetir con la píldora para ver por qué no recurren a anticonceptivos habituales. Ros afirma que en su centro el uso no ha variado mucho.

El 19% de las 317 usuarias de la píldora en octubre en Lleida eran menores de edad

años, aunque la edad media es de 22,8 años.

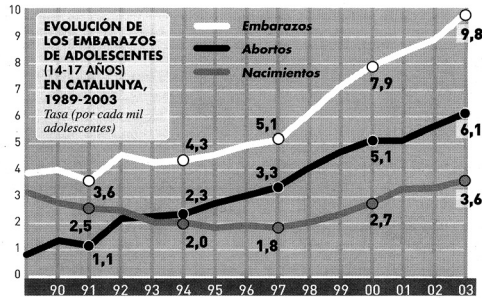
En el hospital Clínic de Barcelona, de 154 mujeres que pidieron la píldora en octubre 70 dijeron que ya la habían tomado antes y 84 que no, según respondieron a la pregunta que les hacen los médicos cuando se la dan, reconoció Vicenç Cararach, jefe del servicio de Obstetricia. Las repetidoras incluso han superado a las primerizas en los primeros días de noviembre, aunque Cararach advierte de que habría que analizar la frecuencia de uso.

En el Clínic, el consumo de la píldora habría aumentado en torno al 20% desde que se da gratis, pero el tipo de usuaria no ha variado: la mayoría tienen entre 20 y 30 años. De las primeras cien usuarias de la píldora gratuita, sólo dos tenían menos de 18 años.

Miquel Àngel Checa, ginecólogo del hospital del Mar, dirigió un estudio en 2002 que constató que el 93% de usuarias tomaba esta

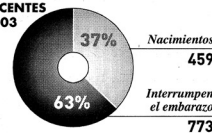
El embarazo juvenil en Catalunya

La píldora del día después contiene una dosis alta de la hormona sintética Levonorgestrel. Se trata de un progestágeno que interfiere en el ciclo menstrual de modo que impide el embarazo. Con su administración se espera reducir —sobre todo— el creciente número de embarazos adolescentes

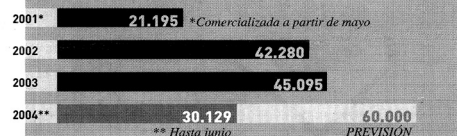

EMBARAZOS DE ADOLESCENTES EN CATALUNYA EN EL 2003

Cada año, un 1% de las adolescentes quedan embarazadas, lo que supone una tasa anual de 9,8 embarazos por cada 1.000 adolescentes

CONSUMO DE LA PÍLDORA DEL DÍA DESPUÉS

FUENTE: Departament de Salut de la Generalitat

JOSEP RAMOS

píldora por primera vez y repetía menos del 7%. Checa apuntó que su centro aún no ha analizado los datos de la píldora gratuita pero su percepción es que no se ha disparado el uso. Recordó que estudios de otros países indican que no hay abuso por la gratuidad ni siquiera cuando se da la píldora para tomar en casa como se hace en Gran Bretaña (aquí se debe tomar delante del médico).

Salut evaluará el uso de la píldora a los seis meses de su distribución, como reiteró la conselleria Marina Geli el jueves en el Parlament.

Geli ha dicho que se revisará si hay repetición y deben tomarse medidas correctoras, pero también quiere analizar los datos junto a los de embarazos y abortos. Salut decidió dar gratis la píldora para reducir el creciente número de embarazos no deseados y abortos, sobre todo en las mujeres más jóvenes. La conselleria dio instrucciones para que los médicos expliquen bien que es un anticonceptivo excepcional, cuyo uso repetido no se recomienda por la dosis de hormonas que lleva, y que aconsejen a las mujeres otros anticonceptivos.

ACTIVITAT•5 Informem-nos!

FITXA PROFESSOR

Guió per a la discussió

1. Heu tingut dificultats per recollir aquesta informació? Quina font ha esta més productiva?
2. Penseu que els adolescents teniu més informació sobre sexualitat ara que abans?
3. Quina informació penseu que us falta?
4. Per què us sembla que hi ha més embarassos ara que abans?

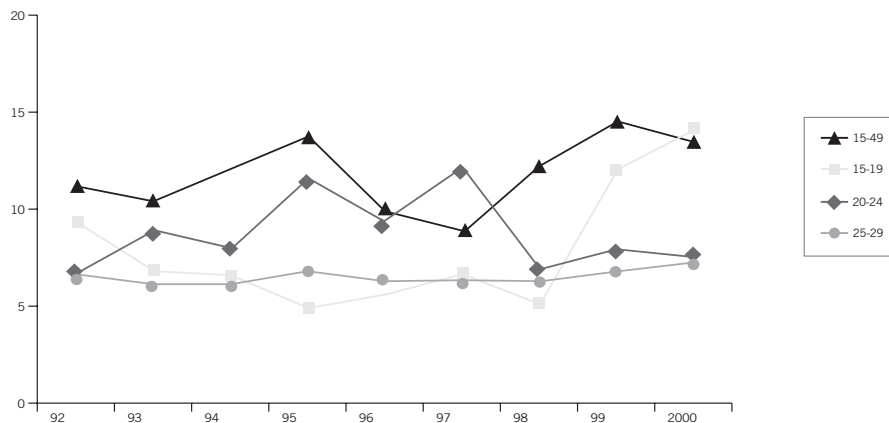
Informació per al professor

Evolució d'embarassos adolescents a Catalunya

Noies de 14-17 anys	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Embarassos	787	710	874	786	779	767	810	759	840	926	1023
Avortaments	262	213	400	413	409	457	501	493	559	609	669
	(33,3)	(30,0)	(45,8)	(52,5)	(52,5)	(59,6)	(61,8)	(65,0)	(66,5)	(65,8)	(65,4)
Naixements	525	497	474	373	370	310	309	266	281	317	354

Font: Departament de Sanitat. Generalitat de Catalunya.

Interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE)

Font: Dades calculades a partir de les dades del Registre d'IVE (Servei d'Informació i Estudis, Direcció General de Recursos Sanitaris, Departament de Sanitat i Seguretat Social), utilitzant com a denominadors els padrons de població dels anys 1996 i 2000.

Nombre de centres que han notificat IVE (interrupcions voluntàries de l'embaràs).
 Nombre d'avortaments realitzats. Taxes per 1.000 dones entre 15 i 44 anys. Total Espanya.

Any	Centres notificadors d'IVE	Total IVE	Taxa per 1.000 dones de 15 a 44 anys
2002	124	77.125	8,46
2001	121	69.857	7,66
2000	121	63.756	7,14
1999	123	58.399	6,52
1998	117	53.847	6,00
1997	115	49.578	5,52
1996	106	51.002	5,69
1995	102	49.367	5,53
1994	101	47.832	5,38
1993	95	45.503	5,15

Font: Ministerio de Sanidad y Consumo - 2004.

Informació per al professor

Taxa d'IVE (interrupcions voluntàries de l'embaràs) per 1.000 dones, segons grup d'edat.
Total Espanya.

Any	19 anys i menys	20 – 24 anys	25 - 29 anys	30 - 34 anys	35 - 39 anys	40 anys i més
2002	9,28	14,37	10,72	8,10	5,84	2,72
2001	8,29	12,86	9,34	7,44	5,42	2,47
2000	7,49	11,88	8,66	6,90	5,11	2,35
1999	6,72	10,26	7,90	6,37	4,86	2,34
1998	5,71	9,13	7,35	5,99	4,65	2,35
1997	5,03	8,13	6,84	5,57	4,45	2,27
1996	4,91	8,35	7,02	5,89	4,7	2,37
1995	4,51	8,16	6,32	5,76	4,54	2,43
1994	4,22	7,92	6,66	5,73	4,57	2,36
1993	3,89	7,75	6,44	5,4	4,37	2,26

Font: Ministerio de Sanidad y Consumo - 2004

Taxa d'IVE (interrupcions voluntàries de l'embaràs) per 1.000 dones entre 15 i 44 anys, segons comunitat autònoma de residència. Total Espanya.

Comunitat autònoma de residència	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
Andalusia	7,33	6,77	6,19	5,49	5,16	4,67	4,46	4,59	4,68	3,85
Aragó	9,94	8,89	7,83	7,28	7,03	6,62	6,65	5,95	5,45	3,56
Astúries	7,75	7,22	8,38	6,95	7,15	7,13	9,65	9,89	11,18	10,95
Balears	14,25	13,21	13,56	11,84	11,13	8,12	7,99	5,54	5,60	5,63
Canàries	6,82	7,28	8,04	7,22	6,98	5,93	6,43	6,56	5,99	6,16
Cantàbria	4,44	4,08	3,92	4,00	3,75	3,58	4,03	4,15	4,56	4,96
Castella - La Manxa	5,23	4,54	4,35	4,67	4,20	3,68	3,57	3,32	3,12	3,08
Castella i Lleó	5,61	5,54	5,63	5,85	5,52	5,30	5,35	5,40	5,64	5,66
Catalunya	11,37	10,18	9,67	8,59	7,65	7,25	7,62	7,59	6,82	7,02
C. Valenciana	8,26	7,50	6,82	6,00	5,74	4,76	5,55	5,46	5,78	6,33
Extremadura	3,76	3,61	4,27	3,70	3,73	3,32	3,46	3,42	3,62	3,53
Galícia	4,35	4,16	3,97	3,81	4,12	4,21	4,36	4,14	3,97	3,47
Madrid	12,19	10,47	8,90	8,72	7,46	7,22	7,18	6,83	6,74	5,87
Múrcia	11,54	9,68	7,96	5,64	4,88	4,61	4,33	4,02	3,86	4,21
Navarra	4,56	3,99	3,63	2,96	2,53	2,39	2,08	1,63	1,14	0,96
País Basc	3,94	3,55	3,55	3,04	2,74	2,70	2,64	2,58	1,93	2,62
La Rioja	8,52	6,44	6,55	6,28	5,29	4,63	4,31	3,41	3,09	2,59
Ceuta i Melilla	2,55	3,21	2,53	2,96	2,86	2,62	1,92	1,76	2,27	1,60
Total	8,46	7,66	7,14	6,52	6,00	5,52	5,69	5,53	5,38	5,15

Font: Ministerio de Sanidad y Consumo - 2004

Podeu trobar més informació a:

Institut Dexeus. "Enquesta de salut als adolescents escolaritzats. 2001"

<http://www.iudexeus.uab.es/abases/indicepac.html>

OBJECTIU•5

Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarossos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.

ACTIVITATS

- 1• És veritat això que diuen? Qüestionari
- 2• Risc - No risc. Treball en grup
- 3• El ball de la SIDA. Joc
- 4• I ara què? Audiovisual
- 5• Informem-nos! Cerca i valoració de dades estadístiques
- 6• El predictor ha dit "sí". Joc de rol

ACTIVITAT•6**El predictor ha dit "sí"**

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, ètica.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Distribuir els alumnes en 7 grups més o menys homogenis (com vulguin ells). Donar-los la fitxa 1 i la informació corresponent al personatge que se'ls assigni inclosa a la fitxa del professor.
- Presentar l'activitat com un exercici en què cada grup fa el rol d'aquest personatge.
- Han d'imaginar què decidirà fer cadascun dels protagonistes davant la situació proposada i explicar-ho a la resta donant 4 o 5 arguments que defensin la seva postura. Anotar-los a la fitxa 1.
- En acabar, cada grup expressa, de manera consensuada i a través d'un portaveu, el resultat de la seva reflexió.
- El professor pot ajudar a manifestar els sentiments i les emocions dels personatges.

Temes a tractar

- Embaràs no desitjat i projecte de vida.
- Paternitat – maternitat responsable.
- Presa de decisions.
- Interrupció voluntària de l'embaràs (IVE).

ACTIVITAT•6 El predictor ha dit “sí”

FITXA•1

Llegiu amb atenció la situació següent:

Situació:

La Mònica, de 16 anys, s'acaba de fer la prova de l'embaràs i li ha donat positiva. Ara ha de decidir si vol tenir aquesta criatura o no, i ha d'argumentar el perquè de la seva decisió. La resta de personatges han de decidir quin consell li donaran i quina posició prendran al respecte.

Nom del personatge assignat.

Escriviu 4 o 5 arguments defensant la postura del vostre personatge.

-
-
-
-
-

Com us heu sentit defensant aquesta postura?

ACTIVITAT•6 El predictor ha dit “sí”**FITXA PROFESSOR****Situació**

La Mònica, de 16 anys, s'acaba de fer la prova de l'embaràs i li ha donat positiva. Ara ha de decidir si vol tenir aquesta criatura o no, i ha d'argumentar el perquè de la seva decisió. La resta de personatges han de decidir quin consell li donaran i quina posició prendran al respecte.

Personatges

Mònica: està embarassada.
 Quim: l'amic de la Mònica i el pare del fill que espera.
 Ferran: el millor amic d'en Quim.
 Vanessa: la millor amiga de la Mònica.
 El pare i la mare de la Mònica.
 El pare i la mare d'en Quim.
 Alfons: professor d'institut i tutor de la Mònica.

Fitxes per als personatges**Mònica, 16 anys.**

Acaba de donar-li positiu el test d'embaràs. Té dubtes sobre si ha d'avortar o no. D'una banda li agradaria tenir el fill, però de l'altra ja no veu clar poder seguir estudiant.

Quim, 16 anys.

Ha tingut relacions sexuals amb la Mònica i és el pare del fill que espera. No voldria comprometre's amb la Mònica, ja que només ha estat una relació puntual. Dubta sobre el que hauria de fer.

Ferran, 16 anys.

És el millor amic d'en Quim. Segons ell, la Mònica hauria d'avortar i, així, s'acabaria el problema.

Vanessa, 16 anys.

És la millor amiga de la Mònica. Vol estudiar i li agradaria poder-ho fer amb la Mònica. D'una banda, veu el problema i, de l'altra, té una mica d'enveja de l'embaràs.

Pares de la Mònica, 45 anys.

Són persones una mica conservadores, però no excessivament; religioses però no practicants. Els aterra pensar com reaccionaran la família i els amics. Encara que creuen que el millor seria avortar, hi estan en contra per les seves conviccions religioses.

Pares d'en Quim, 45 anys.

Pensen que ha estat mala sort i no voldrien veure com el seu fill es compromet amb una noia només perquè aquesta s'ha quedat embarassada. D'altra banda, veuen que el seu fill també és responsable d'aquesta situació.

Alfons, professor d'institut. Tutor de la Mònica.

Veu la Mònica com una estudiant capaç de fer moltes coses i no voldria que deixés els estudis. Els pares li demanaran consell.

OBJECTIU•6 Conèixer i saber utilitzar els mètodes anticonceptius.

ACTIVITATS

- 1• Què sabem dels mètodes anticonceptius? Treball de recerca
- 2• Aprendre a utilitzar el preservatiu. Joc

OBJECTIU•6 Conèixer i saber utilitzar els mètodes anticonceptius.

ACTIVITATS 1• Què sabem dels mètodes anticonceptius? Treball de recerca
2• Aprendre a utilitzar el preservatiu. Joc

ACTIVITAT•1 Què sabem dels mètodes anticonceptius?

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, informàtica.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Distribuir els alumnes en grups petits.
- Que anotin a la fitxa 1: el nom dels mètodes anticonceptius que coneixen, com funcionen i els avantatges i els inconvenients que poden tenir.
- Posada en comú i aclariment de dubtes o aspectes que vulguin ampliar (fitxa professor).

Temes a tractar

- Recordar els diferents mètodes anticonceptius, avantatges, inconvenients i eficàcia.

Activitats complementàries

- Es pot repartir un mètode a cada grup i fer un petit mural per penjar-lo a la classe o una presentació per ordinador (pàgina web, presentació Power Point).
- Es pot acompanyar l'activitat amb la mostra dels mètodes anticonceptius de la Maleta de recursos del programa *Coneix, respecta, estima*, o amb l'assessorament d'un professional sanitari.

ACTIVITAT•1 Què sabem dels mètodes anticonceptius? FITXA•1

**Anoteu el nom dels mètodes anticonceptius que recordeu i feu-ne una breu descripció.
Escriviu també els avantatges i inconvenients que pot comportar el seu ús.**

Nom del mètode anticonceptiu	Descripció del mètode	Avantatges	Inconvenients

ACTIVITAT•1 Què sabem dels mètodes anticonceptius? FITXA PROFESSOR

Mètode	Eficàcia	Avantatges	Inconvenients
Preservatiu masculí	80-90%	Fàcil ús, econòmic. Molt efectiu contra les malalties de transmissió sexual (MTS).	Lleugera pèrdua de sensibilitat. Necessitat de retirar el penis encara erecte de la vagina.
Preservatiu femení	90%	Molt efectiu contra les malalties de transmissió sexual.	Necessita d'un bon aprenentatge per a un ús correcte. És car i difícil d'obtenir.
Diafragma	80-90%	Sense risc per a la salut, protegeix contra el càncer del coll de l'úter. Es pot rentar després de cada ús i reutilitzar-lo.	No és fàcil de posar. No es pot retirar fins a 7 hores després del coit. Algunes dones el troben molest. És incòmode de portar, rentar i guardar.
Píndola	97-98%	Fàcil d'utilitzar, no interfereix en el coit; regula els cicles mensuals i redueix els dolors de la menstruació.	S'ha de prendre tots els dies i necessita un control mèdic periòdic. Té alguns efectes secundaris.
Anell mensual	97-98%	Després de la seva col·locació dura tres setmanes sense necessitar cap manteniment. La dosi hormonal és menor que en les pastilles, però amb la mateixa eficàcia. Menys efectes secundaris que les pastilles.	Pot tenir alguns efectes secundaris, però són més lleus que en el cas de les pastilles, ja que la dosi hormonal és menor. La col·locació en la vagina pot ser desagradable per a algunes dones.
Ogino (del calendari)	65-85%	Cal conèixer la data d'ovulació i saber controlar el moc cervical.	Molt difícil d'utilitzar, obliga a la parella a llargs períodes d'abstinència. Es complica quan la dona té períodes irregulars.
Espèrmicides	80-90% (amb altres mètodes)	Sense risc per a la salut, protegeix contra algunes MTS.	Cal aplicar-los abans del coit. Poden ser incòmodes i molestos.
Coit interromput (marxa enrera)	50-80%	No necessita cap preparació prèvia ni addicional.	Interfereix en l'acte sexual i en el plaer. Requereix molt de control de l'ejaculació del noi.
Lligadures de trompes i vasectomia	> 99%	Permanent; no hi ha risc ni efectes secundaris per a la salut.	És car i, gairebé sempre, irreversible.
Dispositiu Intrauterí (DIU)	95-98%	Fàcil d'utilitzar; no interfereix en el coit. Es posa una vegada i protegeix diversos anys.	Ha de posar-lo un especialista; pot causar hemorràgies, infeccions i dolors durant la regla. Es canvia cada 3 o 5 anys.
Tractament postcoital (pastilla del dia després)	50-80% (més eficaç com més aviat es pren)	Permet la prevenció de l'embaràs després d'haver tingut la relació sexual (quan no s'han pres les mesures de prevenció o quan aquestes han fallat, per ex. ruptura del preservatiu). Algunes comunitats autònomes la dispensen gratuïtament.	Hi ha un marge de 72 h després del coit per a prendre-la. Cal sempre assessorament mèdic. Pot provocar efectes secundaris (vòmits, mareigs). No es pot utilitzar com a mètode anticonceptiu habitual.

OBJECTIU•6 Conèixer i saber utilitzar els mètodes anticonceptius.

ACTIVITATS 1• Què sabem dels mètodes anticonceptius? Treball de recerca
2• Aprendre a utilitzar el preservatiu. Joc

ACTIVAT•2 Aprendre a utilitzar el preservatiu

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Material

- Cartolines de colors.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Escriure, en cartolines de diferents colors (també es poden plastificar) els següents termes: desenrotllar el condó, ejaculació, treure l'aire de la punta del condó, excitació sexual, coït, erecció, pèrdua de l'erecció, retirar el penis, relaxació, retirar el preservatiu, subjectar-lo per la base, pèrdua de l'erecció, llençar el preservatiu a les escombraries.
- Fer sortir 13 voluntaris (cadascun amb una de les cartolines) i es deixa uns minuts perquè les ordenin en la seqüència adequada per a l'ús del condó (les poden penjar a la pissarra). La resta de la classe revisarà la seqüència i corregirà si hi ha algun error.
- Que plantegin els dubtes que han tingut, què els ha semblat més interessant, etc. El professor aclarirà els aspectes que calgui i els pot distribuir una còpia d'algun fulletó informatiu sobre la col·locació correcta del preservatiu (pot utilitzar el que hi ha a la fitxa professor).

Temes a tractar

- Conèixer i saber utilitzar el preservatiu.

Activitats complementàries

- Proposar als nois i les noies que visquin l'experiència personal d'anar a comprar preservatius a una farmàcia, i posar en comú les vivències de cadascú (por, vergonya, preu, actitud del venedor, ...). No val anar a una màquina expendedora.

ACTIVITAT•2 Aprendre a utilitzar el preservatiu

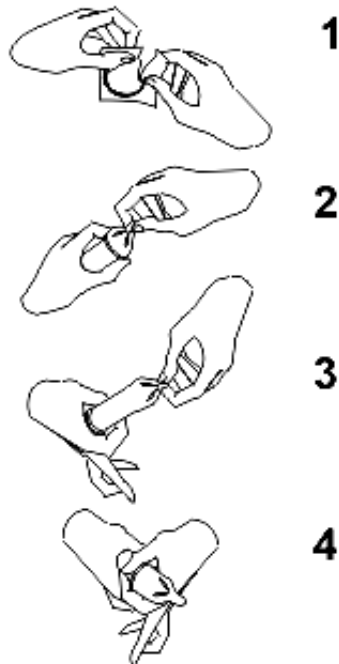
FITXA PROFESSOR

Ordre correcte

1. Excitació sexual
2. Erecció
3. Deixar espai en la punta del condó i treure'n l'aire
4. Desenrotllar el condó sobre el penis
5. Coit
6. Ejaculació
7. Subjectar-lo per la base
8. Retirar el penis
9. Retirar el preservatiu
10. Llençar el preservatiu a les escombraries
11. Pèrdua de l'erecció
12. Relaxació

La segona *pèrdua de l'erecció* la podem posar en el lloc que vulguem de la seqüència, ja que pot passar en qualsevol moment de l'activitat sexual.

Ús correcte del preservatiu

ACTIVITAT DE SÍNTESI Què hem après?

Nom _____

Data _____

Saps què és la Consulta Jove?

Sí
No

Qui et sembla que hi pot anar i per quins motius?

Saps on és?

Sí
No

**Creus que la societat actual potencia uns rols de gènere concrets per als nois i les noies?
Justifica la teva resposta i posa'n un exemple quotidià.**

**Encara que no t'hagis trobat amb les situacions següents, hi pots donar la teva opinió.
Assenyala fins a quin punt ets capaç de fer el següent: 1 = totalment capaç; 2 = força capaç;
3 = dubtós; 4 = força incapaç; 5 = totalment incapaç**

Comprar preservatius	1	2	3	4	5
Aconseguir preservatius de forma gratuïta	1	2	3	4	5
Portar sempre preservatius	1	2	3	4	5
Convèncer la teva parella habitual de fer servir preservatius	1	2	3	4	5
Convèncer la teva parella esporàdica de fer servir preservatius	1	2	3	4	5
Rebutjar una relació sexual sense preservatiu (no en tens o la teva parella no en vol utilitzar)	1	2	3	4	5
Posar-te, o posar a la teva parella, un preservatiu correctament	1	2	3	4	5

ACTIVITAT DE SÍNTESI Què hem après?

Si alguna vegada se't trenqués el preservatiu, a tu o la parella, què creus que faries?

Marca amb una creu (X) les opcions que consideris adients.

- No utilitzaré el preservatiu.
- Consultar a un/a amic/ga.
- Consultar algun llibre o fulletó.
- Anar a un centre on ofereixen informació i atenció sobre la sexualitat dels joves.
- Consultar els pares, els mestres o algun altre adult de confiança.
- Res.

Els següents mètodes anticonceptius:

	El conec		Crec que és útil per a la prevenció d'embaràs.	Crec que és útil per a la prevenció de MTS i SIDA
	Sí	No		
Preservatiu noi				
Preservatiu noia				
Marxa enrera				
DIU				
Diafragma				
Pastilla				

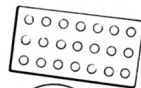
Com actua cadascun d'aquests mètodes anticonceptius?

1. Abstinència

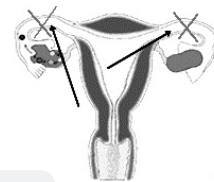
2. Químic

3. De barrera

4. Esterilització

Núm.

Núm.

Núm.

Ogino
(del calendari)

Núm.

ACTIVITAT DE SÍNTESI Què hem après?

Desig, atracció, enamorament...

Posa un exemple en què quedi reflectit cadascun d'aquests sentiments:

Desig

Atracció

Enamorament

Si tinguessis un problema relacionat amb la sexualitat

Tria totes les opcions que consideris adients

	A qui / on consultaries?	A qui / on t'agradaria consultar?
A ningú/enlloc		
Als amics		
Als pares		
Als germans		
Al ginecòleg		
Al centre de planificació familiar		
A un telèfon d'informació sexual		
A Internet		
No sé on consultar		

CONSULTA

Educación sexual de adolescentes y jóvenes
Félix López Sánchez. Editorial Siglo XXI. 1995

Jo, tu i nosaltres. Cos, sexualitat i afectivitat
A. Savall; M. C. Molina; J. Cabra; X. Sarasibar; I. Marías. Editorial Octaedre. 1997

La educación sentimental. Una propuesta para adolescentes
Mercedes Oliveira. Editorial Icària. 1998

Pedagogia de la sexualitat
Pere Font Cabré. Editorial Graó. 1991

Les relacions sexuals
Pere Font Cabré. Editorial La Magrana. 1994

Programa de educación sexual. 11-14 años
R. Giommi; M. Perrotta. Editorial Everest. 1993

Programa de educación sexual. 15-18 años
R. Giommi; M. Perrotta. . Editorial Everest. 1993

Autoconcepto y autoestima
Cuadernos de tutoría de Educación Secundaria Obligatoria. 1r ciclo
Antonio Vallés Arándiga. Editorial Escuela Española. 1998

Crèdit tutoria I, II, III
Àrea tutoria 1r cicle d'Educació Secundària Obligatòria.
M. Alguacil; V. Barceló; A. Masegosa; X. Melgarejo; C. Poch. Editorial Claret. 1998

Tutoria 1
Àmbit tutoria.
Pepín Beltrán. Editorial Castellnou. 1996

Cos, sexualitat, reproducció
Crèdit variable tipificat i eixos transversals.
M. Arasanz; M. Calero; E. Horiuel; M. Puigdomènech. Editorial Baula. 1997

Cos, sexualitat i reproducció
A. Domigo; B. Espinet; P. Font; J. de Manuel. Editorial Castellnou. 1997

Cos, sensualitat i sexualitat" Dafnis i Cloe
Biblioteca de la classe.
F. Boix; P. Font Editorial Graó.

Guia de salut i desenvolupament personal
Govern de Navarra. 1995
Programa d'educació per a la salut a l'escola (PESE). Generalitat de Catalunya

El libro de la regla
Todo lo que temas preguntar pero tienes que saber.
M. Gravelle; K. Gravelle. Editorial Medici

Sexe...què és?
R: Harris; M: Emberly. Editorial Serres

El adolescente. Sexualidad, vida y crecimiento
A. Comfort; J. Comfort. Editorial Naturart, S. A

La sexualitat segons Michel Foucault
Filosofia per a profans, 2
M. Larrauri. Editorial Tàndem

Què em passa?
P. Mayle. Editorial Montena

ÍNDIX DE RECURSOS

NARRATIVA

Descúbrete

E. Drill; H. Mcdonald; R. Odes. Ediciones B. Grupo Z. 2000

El diari lila de la Carlota

Gemma Lienas. Editorial Empúries

El diari vermell de la Carlota

Gemma Lienas. Editorial Empúries

El diari vermell d'en Flanagan

A. Martín; J. Ribera. Editorial Columna jove

39 vegades la primera vegada

Magdalena Bandera. Editorial Dvd

XLIX sonets d'amor

Valentí Gómez i Oliver. Editorial Empúries

Veinte poemas de amor y una canción desesperada

Pablo Neruda. Editorial Edaf

Històries de l'amor pagès. Costums i usos amorosos dels pagesos catalans

Felip Vendrell. Editorial Grata lectura

Crazy

Benjamin Lebert. Editorial Empúries

VÍDEOS EDUCATIUS

Cosa d'hormones

Adreçat a 1r cicle d' ESO. Fundació Jaume Bofill

Canviar i créixer

Adreçat a 1r cicle d' ESO. Fundació Jaume Bofill

Sexualitats

Adreçat a 2n cicle d' ESO. Fundació Jaume Bofill

Te gustará cambiar

Adreçat a 1r cicle d' ESO

Programa educativo Arbora. Tel. 902 200 014

Ahora te toca a ti

Adreçat a 2n cicle d' ESO

Programa educativo Arbora. Tel. 902 200 014

PEL·LÍCULES (VHS - DVD)

Philadelphia (57')

Any 1993. EEUU.

Director: Jonathan Demme

Las mujeres de verdad tienen curvas (90')

Any 2002. EEUU.

Directora: Patricia Cardoso

Billy Elliot (111')

Any 2000. Regne Unit

Director: Stephen Daldry

PÀGINES WEB

Instituto nacional de estadística

Encuesta de salud y hábitos sexuales – 2003

<http://www.ine.es>

Índice de páginas

Trencaclosques de l'aparell reproductor masculí i femení.

<http://www.indicedepaginas.com>

Ministerio de educación y ciencia

Proyecto biosfera (per a 3r d' ESO)

<http://www.cnice.mecd.es>

- Recursos primaria, ESO y bachillerato
- Ciencias y matemáticas
- Proyecto biosfera – alumnado

Ministerio de sanidad y consumo

Dades sobre embarassos i interrupcions voluntàries de l'embaràs, per grup d'edat.

<http://www.msc.es>

- Información al profesional
- Interrupción voluntaria del embarazo
- Datos estadísticos

Institut Dexeus

Enquesta de salut als adolescents escolaritzats de Catalunya – 2001

<http://www.iudexeus.uab.es/abases/indicepac.html>

Consejo de la juventud de España

<http://www.cje.org>

Publicaciones

Salud y juventud (enquesta nacional a nois i noies de 18-29 anys) 2002

Fundació La Caixa

<http://www.sidasaberajuda.com>

Hi ha jocs i un simulador d'epidèmies

Red estatal de organizaciones feministas contra la violencia de género

<http://www.redfeminista.org>

Notícies, dades estadístiques, legislació, informació sobre diferents tipus de violència,...

Observatorio de la violencia

<http://www.observatorioviolencia.org>

Documents, indicadors, observatori, notícies, altres enllaços.

ÍNDIX DE RECURSOS

Departament de salut. Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.net>

Departament *Salut*

Departament *Pla de salut*

Gurl

<http://www.gurl.com>

Pàgina en anglès, de les autores del llibre "*Descúbrete*", per a noies a partir de 13 anys.

Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat.

Estudi del comportament dels joves estudiants de Barcelona – 1999.

<http://www3.gencat.es:81/joventut/serveis/obspub.htm>

Institut d'estudis de la sexualitat i la parella

<http://www.iesp.info>

Organització mundial de la salut (OMS)

<http://www.who.org>

Salut reproductiva

<http://www.saludreproductiva.com>

Centre de Recursos Pedagògics – Maresme I

<http://www.xtec.es/crp-mataro>

ALTRES

Telèfon d'informació de la SIDA. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

900 21 22 22 informació anònima i gratuïta

Telèfon Sanitat respon. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

902 111 444 informació les 24h, 365 dies

Trivial sobre sexualitat i afectivitat (CD)

Yolanda Charte. Responsable del projecte.

AMETSA SOFT S. L.

ametsasoft@yahoo.es

Servei d'atenció a la salut sexual reproductiva – Consulta Jove

Ronda de Joan Prim, 35 – 1r

Dimecres de 9 a 13h i de 15 a 18h

Servei de Salut Pública

Ajuntament de Mataró

C/ Cuba, 47 – 08302 Mataró

Guia de recursos en l'atenció a la salut sexual i reproductiva "*No et quedis amb cap dubte*"

Editada pel Servei de Salut Pública del l'ajuntament de Mataró

La podeu sol·licitar a aquest mateix servei.

Maleta de recursos del *Programa Coneix, respecta, estima.*

Disponible en servei de préstec.

Centre de Recursos Pedagògics – Mataró

C/ Ciutat Freta, 31 – 1r

Tel. 93 741 61 41

AGRAÏMENTS

Aquesta publicació, així com la maleta de recursos que l'acompanya, ha rebut el suport i la col·laboració del **Centre de Recursos Pedagògics - Maresme I** (Mataró).

Amb el nostre agraïment:

- als professors dels centres docents de Mataró que han participat en el programa al llarg d'aquests deu anys i molt especialment a: Àngels Sánchez i Montse Codina - IES Damià Campeny, Marga Martínez - IES Puig i Cadafalch per la seva col·laboració en la fase inicial del programa CONEIX, RESPECTA, ESTIMA
- a l'equip de la Consulta Jove del PASSIR pel seu assessorament professional
- a la llibreria Robafaves de Mataró per la seva col·laboració.
- a totes aquelles persones i institucions que en un moment o altre ens han donat suport.

